

UPPSALA
UNIVERSITET

BESLUT

2021-05-25 Dnr: UFV 2021/623

Utbildningsdepartementet

Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3)

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress:
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare:
Sara Lilja Visén

Telefon:
018-471 18 79

www.uu.se

sara.lilja_visen@uadm.uu.se

Beredning med:
Kerstin Rydbeck
Ulrika Ekholm
Anna Nordlund
Camilla Larsson

Beslut

Härmed beslutas

- att Uppsala universitet överlämnar expertgruppens yttrande som sitt svar på rubricerad remiss

Bakgrund

Uppsala universitet har anmodats lämna synpunkter på delbetänkandet Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3).

Bifogat yttrande har utarbetats av en expertgrupp bestående av Kerstin Rydbeck, professor i biblioteks- och informationsvetenskap vid institutionen för ABM, Anna Nordlund, docent i litteraturvetenskap och universitetslektor i didaktik vid institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier, Ulrika Ekholm, avdelningschef vid Uppsala universitetsbibliotek, avdelningen för lärande- och forskningsstöd, samt Camilla Larsson, undervisande bibliotekarie vid Uppsala universitetsbibliotek.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor i närvaro av universitetsdirektör Caroline Sjöberg, efter föredragning av utbildningsledare Sara Lilja Visén. Närvarande därutöver var akademiombudsman Per Abrahamsson och Uppsala studentkårs ordförande Jacob Färnert.

Anders Hagfeldt

Sara Lilja Visén

UPPSALA
UNIVERSITET

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress:
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare:
Sara Lilja Visén

Telefon:
018-471 18 79

www.uu.se

sara.lilja_visen@uadm.uu.se

YTTRANDE

2021-05-25 Dnr: UFV 2021:623

Utbildningsdepartementet

Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3)

Uppsala universitet har anmodats lämna synpunkter på delbetänkandet Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3), vilken är en del av Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel.

Nedanstående yttrande har utarbetats av en expertgrupp bestående av Kerstin Rydbeck, professor i biblioteks- och informationsvetenskap vid institutionen för ABM, Anna Nordlund, docent i litteraturvetenskap och universitetslektor i didaktik vid institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier, Ulrika Ekholm, avdelningschef vid Uppsala universitetsbibliotek, avdelningen för lärande- och forskningsstöd, samt Camilla Larsson, undervisande bibliotekarie vid Uppsala universitetsbibliotek.

Övergripande generella synpunkter

Expertgruppen ställer sig överlag mycket positiv till de förslag som framkommer i delbetänkandet. Särskilt glädjande är det att man i och med förslagen, och då särskilt den tydliga syftesbeskrivningen, visar att man vill lyfta och stärka skolbiblioteken i deras viktiga roll som en pedagogisk resurs och lärmiljö i skolan. Att delbetänkandet så tydligt lyfter skolbibliotekets roll i att främja läslusten och läsintresset som komplement till skolans uppgift att främja den språkliga utvecklingen, är mycket välkommet. Skolbiblioteket blir på det sättet en brygga mellan klassrummet och hemmet, inte minst för barn från studieovana miljöer. Det är även lovvärt att förslaget så tydligt framhåller vikten av en adekvat bemanning av

UPPSALA
UNIVERSITET

skolbiblioteken med personal med relevant utbildning och kompetens, samt vikten av att det skapas en naturlig kontaktyta mellan lärare och skolbibliotekarier. Expertgruppen ställer sig även bakom förslaget att NCS får ett utökat uppdrag för att även ansvara för skolbiblioteksfrågor.

Expertgruppen vill dock efterfråga en problematisering kring friskolorna, i synnerhet i frågan om deras möjliga nyttjande av regionbiblioteken som resurs och den ekonomiska regleringen av detta. Det är också oklart hur framförallt mindre friskolor ska ingå i en skolbibliotekssamordnarens ansvarsområde på huvudmannanivå. Expertgruppen föreslår att denna fråga utreds vidare.

Arbetsgruppen ställer sig också positiv till förslagen kring kompetensutveckling inom skolbiblioteksområdet och till en forskarskola i biblioteks- och informationsvetenskap, för att säkra den långsiktiga återväxten av lärare med forskningskompetens inom ämnet. Det är dock viktigt att en sådan satsning omfattar medel till studiestöd för doktorander.

Expertgruppen vill varna för att förslaget innehåller flera exempel på formuleringar som i allt för hög grad öppnar för alternativa lösningar på hur skolbiblioteksresurser kan tillgodoses. Naturligtvis är detta en resursfråga, men om det finns allt för stora möjligheter att uppfylla minimikraven i författningen utan att de facto göra några förändringar riskerar de föreslagna ändringarna att bli tandlösa.

Slutligen noterar expertgruppen att förslaget inte omfattar folkhögskolorna, trots att dessa ger behörighet till högre studier. Det framgår heller inte varför folkhögskolornas verksamhet undantas. Det är expertgruppens mening att även folkhögskolorna bör omfattas av förslaget.

Liksom utredningen ställer sig expertgruppen också positiv till att även förskolor och vuxenutbildning skulle kunna komma att omfattas av utredningens förslag.

I övrigt vill expertgruppen framföra ett antal synpunkter på förslaget. Dessa detaljeras nedan.

Kommentarer och ändringsförslag

Skolbibliotekarien har en central betydelse (s. 16)

Expertgruppen välkomnar att utredningen betonar vikten av att skolbiblioteken bör bemannas av personal med utbildning i biblioteks- och informationsvetenskap. Den föreslagna ettåriga uppdragsutbildningen *Vidareutbildning av lärare för skolbiblioteksverksamhet* (VALS) är ett mycket positivt förslag

UPPSALA
UNIVERSITET

och bör vara ett obligatorium för personal som inte har utbildning i biblioteks- och informationsvetenskap innan de börjar tjänstgöra som skolbibliotekarier.

Expertgruppen välkomnar förslaget att rektorerna ska ha ett övergripande ansvar för skolbiblioteken. Det är expertgruppens mening att det då även i rektorsutbildningen ska ingå moment som berör skolbibliotekens funktion och roll. För dem som redan genomgått rektorsutbildning bör en kortare vidareutbildning tas fram i samma anda som VALS. Detsamma gäller för fritidspersonal om dessa, som föreslås i delbetänkandet, ska ta en mer aktiv roll i skolbiblioteket och arbeta läsfrämjande, vilket expertgruppen välkomnar. Vidare är det expertgruppens mening att all utbildning som berör skolbibliotekens funktion och roll ska innehålla moment kring såväl media- och informationskunnighet som barn- och ungdomslitteratur och litteraturdidaktik/litteraturförmedling.

Skolbiblioteksverksamhetens integrering i undervisningen (s. 18)

Utredningen föreslår ett närmare samarbete mellan lärare och skolbibliotekarier i den dagliga skolverksamheten och påpekar att ett sådant samarbete skulle underlättas av att bibliotekarier och lärare har en god förståelse för varandras kompetenser. För att uppnå detta föreslår utredningen fler beröringspunkter mellan lärarutbildningen och utbildningen inom biblioteks- och informationsvetenskap. Expertgruppen stöder detta, men ställer sig frågande till hur detta ska lösas rent logistiskt, då det idag bedrivs lärarutbildning vid betydligt fler lärosäten än biblioteks- och informationsvetenskap.

Expertgruppen finner det mycket välkommet att förslaget så tydligt skriver fram att skolbiblioteksverksamheten ska ses som en integrerad del av den pedagogiska verksamheten i skolan. Skolbibliotekariens uppdrag att i samarbete med lärare främja läsandet och medie- och informationskunnigheten hos eleverna innebär att denna måste finnas där lärandet sker, som en aktiv del av lärmiljön. En lyckad integrering av skolbiblioteket i den pedagogiska verksamheten skulle även innebära en naturlig progression av denna från grundskolan till gymnasiet, där skolbibliotekarien skulle kunna spela en viktig stödjande roll till läraren, inte minst när det gäller gymnasiearbetet.

Samverkan med ett annat bibliotek kan vara en lösning (s. 19)

Expertgruppen ställer sig mycket positiv till det skärpta kravet på att eleverna ska ha tillgång till bemannade bibliotek på den

UPPSALA
UNIVERSITET

egna skolenheten, och att särskilda lokaler ska avsättas för detta ändamål. Expertgruppen vill i samband med detta framhålla att det vore önskvärt om dessa lokaler även kunde vara en integrerad del av lärmiljön på skolan, med studieplatser och läranderesurser som är fritt tillgängliga för eleverna.

Här öppnar dock förslaget för att skolbiblioteket kan organiseras i samverkan med ett folkbibliotek eller i samarbete med en annan skola. På sidan 20 i delbetänkandet sägs att detta kan bli aktuellt om folkbiblioteket ligger i skolans direkta närhet, eller om skolan har få elever. Hur många elever en skola kan ha utan att åläggas att tillse att det finns ett bemannat skolbibliotek i de egna lokalerna blir därmed en tolkningsfråga. Här önskar expertgruppen se en tydligare skrivning. Om en tydligare skrivning inte kan ingå i förslaget så föreslår expertgruppen att frågan berörs i Skolverkets Allmänna råd, för att ge huvudmän tolkningsstöd.

Förslaget betonar även vikten av ett nära samarbete mellan lärare och skolbibliotekarier, men detta kan bara ske om lärare och bibliotekarier finns i samma lokaler under stora delar av arbetstiden. Det är alltså viktigt att skolbibliotekariernas tjänst inte delas upp på alltför många arbetsplatser.

I samband med detta vill expertgruppen även betona vikten av att frågan om biblioteksresurser för förskolan utreds vidare.